SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 22. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 2, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ЛЮТОГО 1991 Ч. 22. РІК XCVIII.

МІСЬКА РАДА КИЄВА ЗАБОРОНИЛА ПАТРУЛЯМ ВЖИВАТИ ЗБРОЮ

Київ, (УНІАР). — Тут у четвер, 31-го січня, на засіданні надзвичайної сесії Київської Міської Ради розглянуто два питання: указ президента СССР про взаємодію міліції та збройних сил при забезпеченні правопорядку та указ президента СССР про референдум щодо збереження СССР.

У рішенні ради про указ президента щодо спільного патрулювання війська і міліції та спільного наказу міністрів внутрішніх справ і оборони СССР від 29-го грудня 1990 року, зокрема, сказано:

„Підтримуючи прагнення по забезпеченню у країні громадського порядку, керуючися чинним законодавством СССР та УССР та беручи до уваги декларацію про державний суверенітет України, а також конкретну суспільно-політичну ситуацію, на підставі ст. 38 н. 16. Закону УССР про місцеві ради, позачергова сесія ради вирішила:

Вважати за необхідне посилення боротьби із злочинністю та прийняття додаткових заходів по забезпеченню правопорядку в місті та доручити міськвиконкомові до 1-го березня ц. р. підготувати і внести на розгляд чергової сесії програму забезпечення правопорядку в місті;

заборонити військовослужбовцям використовувати при патрулюванні на території міста Києва автоматичну стрілецьку зброю, бронетранспортери та іншу бойову техніку при охороні громадського порядку до ухвалення відповідного рішення Верховною Радою УССР;

звернутися до ВР УССР з пропозицією ухвалити з цього приводу відповідну постанову;

довести це рішення до відома відповідних службових осіб і опублікувати його в міських газетах;

це рішення вступає в дію з моменту ухвалення.

У зв'язку з ухвалою ВР СССР та ВР УССР про організацію і заходи щодо забезпечення проведення референдуму позачергова сесія Київради вирішила:

доручити виконкомові ради разом із Комісією з питань громадсько-політичних, релігійних організацій, засобів масової інформації та референдуму до 10-го лютого 1991 року розробити заходи щодо проведення загальносоюзного референдуму;

вважати за необхідний розгляд на третій сесії ВР УССР питання щодо змісту бюлетня для таємного голосування на всесоюзному референдумі на території України;

рекомендувати, щоб бюлетень давав чітку і конкретну відповідь на ставлення мешканців України до союзного договору;

запропонувати ВР УССР ухвалити постанову про проведення 17-го березня 1991 року одночасно із загальносоюзним республіканського референдуму, затвердивши цією постановою коректну форму питання;

опублікувати дане рішення у міських газетах".

В УКРАЇНІ

(З повідомлень УНІАР)

* Київ. — Тут 27-го січня Президія Верховної Ради розглянула питання про організацію і порядок проведення референдуму на території України щодо майбутнього СССР. Згідно з рішенням, яке ухвалили члени Президії, текст бюлетенів для опитування буде внесений на обговорення чергової сесії Верховної Ради України і затверджувати меться депутатським загалом.

* Тернопіль. — Товариство „Меморіял" і Комітет Захисту УГКЦ отримали відмову на проведення пікетування будинку Верховної Ради УССР на захист Ярослава Демидася, Степана Хмари та інших арештованих. Заявку подали на адресу Київської Міської Ради, звідки її переадресували до Печерської Районної Ради Києва. Начальник районного відділу міліції Печерського району повідомив телефонічно, що пікетування не дозволяється оскільки існує постанова Верховної Ради про кілометрову зону навколо будинку ВР УССР. В ході переговорів він заявив, що таке пікетування можливе у неробочий час на Пло-

(Закінчення на стор. 3)

УКРАЇНА І ПОЛЬЩА ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР

Київ. — Як повідомляє телевізія в УССР, у понеділок, 28-го січня, голова Ради Міністрів УССР Вітольд Фокін підписав умову з робітниками копалень Донбасу, в якій погодився на піднесення цін на вугілля на 6,2%. Робітники Донбасу вимагали подвоєння ціни на вугілля і Фокін обіцяв, що дальше буде розглядати справу в половині лютого.

Польське пресове агентство повідомило, що 25-го січня Україна і Польща підписали угоду про економічну співпрацю. Плянується пересилати в Україну промислові добра і також будівельний матеріял та обслугу. В заміну за те Україна буде постачати до Польщі залізну руду, олію та інші сировці. Це є перша така угода, що її підписала суверенна Україна.

Грузія організує власне військо

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Як інформує міжнародний щоденник „Financial Times" з 30-го січня, Верховна Рада Грузії рішила 29-го січня, що має право творити оборонні війська для своєї республіки.

Це рішення наступило після того, як Комуністична партія Грузії погрозила, що в перших днях лютого совєтські війська займуть всі ключеві місця в столиці, зокрема телевізійну станцію і будівлю Верховної Ради. Досі в Грузії було спокійно, подає американська кореспондентка в Тбілісі, але голова оборонного комітету Нодар Бардзеляшвілі уважає, що власні військові відділи допоможуть оборонити суверенітет Грузії.

Новий закон, який перегол осовано у Верховній Раді, вимагає дворічної військової служби від усіх молодих мужчин від 18-25 років життя. Закон нічого не говорить про службу в армії СССР.

Як відомо, вже від року грузинські молоді мужчини ігнорують покликання до совєтської армії. Нова національна гвардія буде підлягати міністерству внутрішніх справ. Сподіються, що перше покликання до військової служби дасть 12,000 чоловік.

Великий вибух на Уралі загрожує індустрії СССР

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Як інформує міжнародний щоденник „Financial Times" з 30-го січня, величезний вибух хемічних речовин етилену і поліетилену у заводі, в місцевості Нижньокамськ на Уралі, мав статися у вівторок, 22-го січня. Вибух мав бути так поважний, що його наслідки відчують сильно в цілому СССР.

Фабрика була побудована японською фірмою Тойо і в ній працювало 40,000 робітників. На підставі інформацій, вибух не мав жертв у людях, але робітники будуть принаймні вісім місяців без праці поки можна буде знову пустити в рух продукцію цих хемічних речевин, які річно досі давали 450,000 тонн етилену та поліетилену для інших **індустріяльних осередків.**

Цей вибух наступив коротко після того, як совєтська преса та інші засоби масової інформації повідомили про вибух газових проводів які йдуть із західного Сибіру через Урал та які постачали газ також до заводу в Нижньокамську.

Відбулося перше засідання нової Управи НТША

Ню Йорк. — У минулу суботу, 26-го січня, відбулося тут у власній домівці перше пленарне засідання керівних органів Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці, обраних на Загальних зборах 15-го грудня 1990 року.

За президіяльним столом засіли: новообраний голова проф. Леонід Рудницький, перший заступник голови проф. Олекса Біланюк, науковий секретар проф. Лариса Онишкевич і проф. Василь Калинович, секретар.

Відкрив засідання і провадив ним голова Л. Рудницький. У короткій вступній заяві признав, що мав сумніви, чи зможе, живучи і працюючи у Філядельфії, керувати установою НТШ у Ню Йорку, але потішив його факт, що посадник Ню Йорку Дінкінс поїхав до Ізраїля, здавши всі справи на своїх п'ятьох заступників, а в НТША тих заступників голови є більше. Ствердив, що він висловив деякі свої бажання Номінаційній комісії Загальних зборів; комісія деякі його бажання взяла до уваги, деякі відкинула. Тепер дістає багато запитів і докорів, чому та чи інша особа не ввійшла до Управи. Пояснив, що нікого не

(Закінчення на стор. 3)

Ґ. Каспаров дав добру лекцію політикам

Ню Йорк. — Відомий чемпіон світу в грі в шахи Гаррі Каспаров, пробувши в Совєтському Союзі заледве три тижні, знову прилетів до ЗСА, де обговорював зі своїм спонзором Тедом Філдом перспективи нових змагань, які тим разом повинні відбуватися у Лос Анджелесі.

В Ню Йорку Ґ. Каспаров, заступаючи позицію керівників демократичних сил в СССР, зустрівся з групою кореспондентів і колишнім кандидатом на посадника від Консервативної партії Рональдом Лодером. Разом з керівником нюйоркської правоохоронної організації „Центр за демократію", Каспаров розмовляв з конгресменом-демократом з **Бруклину Стівеном Солжаром.** Він дав також інтерв'ю кореспондентові російської газети „Новое Русское Слово" Олександрові Грантові. Аналізуючи події на Близькому Сході, Ґ. Каспаров заявив, що совєтське керівництво, очевидно зумисно, не передало З'єднаним Стейтам Америки і країнам, які входять до антиіракської коаліції документів воєнно-стратегічного характеру, які могли б цілковито змінити хід воєнних дій проти іракського диктатора Саддама Гуссейна.

Крім того, заявив далі Каспаров, Совєтський Союз постачав Іракові всяку модерну і перестарілу зброю, в тому числі ракети „Скад". Совєти не могли не залишити в себе так званої мапи систем електронічного забезпечення. Знаючи ці системи, підкреслив Каспаров, можна було паралізувати дію „Скадів". Вони стали б неефективною зброєю.

Аналізуючи реакцію демократичних сил в СССР на події у Прибалтиці, Каспаров навів слова одного з його однодумців, який сказав, що „М. Горбачов **обмиває вашу Нобелівську нагороду нашою кров'ю". В** результаті активної кампанії придушення прав людини в СССР, розпочатої Горбачовим в новому 1991 році, демократичний рух в Совєтському Союзі притих, але не тому, що демократи нав'язали дружні відносини з комуністами, а тому, що бояться всесоюзного терору КГБ, військ міністерства внутрішніх справ і армії, які фактично перевели внутрішній переворот в СССР і перехопили владу в свої руки.

Це так говорить розумна людина, даючи добру лекцію керівникам великих державних департаментів, які навіть в обличчі пролиття крови на вулицях Вільнюса і Риги, приймають у своїх хоромах нового міністра закордонних справ СССР Александра Безсмертних, вислухають його пропагандивних теревенів і рятують не тільки „демократа" М. Горбачова, але загибаючу комуністичну імперію, — кажуть політичні спостерігачі.

ВІЙСЬКА КОАЛІЦІЇ ПРОЧИСТИЛИ ПОБЕРЕЖЖЯ САВДІЙСЬКОЇ АРАБІЇ ВІД ІРАКЦІВ

Дагран, Савдійська Арабія. — Головнокомандувач збройних сил коаліції на Близькому Сході ген. Норман Сворцкопф заявив кореспондентам, що морські піхотинці ЗСА, частини Савдійської Арабії, об'єднане летунство і британські кораблі прочистили побережжя Савдійської Арабії, захопили в полон 160 іракських вояків, перейняли контролю над містечком Гафджі.

На думку ген. Н. Сворцкопфа сутичка морської піхоти й військ коаліційних держав з трьома батальйонами іракського війська є, правдоподібно, тільки початком більших наземних боїв. Згідно з повідомленням військової розвідки в сторону Савдійської Арабії пересувається приблизно шість дивізій іракського війська, принаймні 1,000 танків, гармат, тяжких скорострілів та іншої зброї. Принаймні 60,000 вояків Саддама Гуссейна, які прав доподібно займатимуть позиції на північній частині савдо-арабського і кувайтського кордону. Американські бомбардувальники й джетові літаки розпочали атаку на військову колону, унешкідливили вже кільканадесять танків і внесли переполох в ряди іракців.

Іракська пропагандивна машина продовжує вести кампанію проти ЗСА і їхніх альянтів, показує на телевізії, як успішно іракські війська провели пробний наступ на військові частини Америки, захопили полонених, в тому числі також вояків-жінок з якими, мовляв, Ірак поводиться по людяному, згідно з женевською конвенцією. Натомість вони цілком промовчують у своїй пропагандивній кампанії про власні втрати (сотні забитих) 160 полонених і велике число поранених.

Сі-Бі-Ес інформує, що іракцям вдалось зістрілити американський літак ЕС—130, який може сповняти різні завдання. На покладі літака знаходилось 18-20 вояків. Очевидно, головне командування летунства не виявило, яке саме завдання літак і люди мали виконати. В загальному коаліція втратила досі 19 літаків.

Ведеться також антиамериканська кампанія по дипломатичній лінії. Наприклад, міністер закордонних справ Іраку Тарік Азіз розіслав майже усім членським державам Організації Об'єднаних Націй письмо у якому він, від імені його уряду, просить тих, які виступають проти війни, гостро засудити „грубу агресію" зі сторони ЗСА. „Коаліція ЗСА, — говориться у листі Азіза, — поставила собі за завдання знищення Іраку і його збройних сил, які були створені для оборони країни і для зрівноваження політичної ситуації в цьому районі світу". Азіз заявляє, що ЗСА, Великобританія, Франція й інші країни коаліції — „ті самі, які на протязі всієї історії проводили політику імперіялізму, поневолення і пограбування Азії, Африки, і Латинської Америки, беруться сьогодні навчати арабські народи культури, пошанування прав людини і загальної моралі".

Кореспонденти повідомляють, що С. Гуссейн нібито відвідав недавно місто Басра, де перебуває головна квартира іракських військ, які беруть участь в операціях на прикордонні Савдійської Арабії і Кувайту і що він особисто зарядив пробний наступ на курортне містечко Гафджі. Також тегеранське радіо повідомило, що до Ірану прибув заступник іракського прем'єр-міністра Саддун Гамаді, який привіз для президента Ірану Гашемі Рафсаджані, особистого листа-послання від президента С. Гуссейна. Головне командування коаліційних військ і Пентагон ще й досі не розгадали загадки Гуссейна про переліт до Ірану великої кількості іракських воєнних літаків. Дехто твердить, що число літаків, які були „прийняті" Іраном переходить цифру 200. Тіж джерела твердять, що іракські літаки перелітають туди й назад, так якби для них не існувало іранського кордону. Від розгадки цього „ребусу" залежатимуть дальші успіхи боїв на Близькому Сході, кажуть військові спостерігачі.

У СВІТІ

УРЯД ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ наказав покинути країну двом пакистанським громадянам, довідавшись, що їхні прізвища фігурують на списках міжнародних терористів. Агентство ЧКТ повідомило, що перевірка виказала, що обидва пакистанці є рідними братами. Їх поліція затримала на летовищі в Празі і доставила до бюра прокуратора. Виявилося, що тільки один з них Мохаммед Аслям, був активним терористом. Після дводенної перевірки їх депортували назад до Пакистану. Минулого тижня празький уряд викинув з країни чотирьох ливанців, які знаходились у Празі нелегально. Крім його працівники державної безпеки перевірили в Чехо-Словаччині коло 40 інших громадян арабських держав.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Правда", орган ЦК КПСС, розпочала друкувати напастливі статті і замітки звернені проти голови Верховної Ради Російської федерації Бориса Єльцина, голови московської міської ради Гавриїла Попова й інших критиків політики теперішніх диктаторів-консерватистів, яких на високі урядові пости висунули в більшості генералітет армії, КГБ і міністерство внутрішніх справ. Тяжко сказати чи М. Горбачов має ще якусь владу чи ні. Інша ортодоксальна газета марксистів-ленінців „Совєтская Россия" скерувала вістря своєї критики проти відомого вченого економіста академіка Станіслава Шаталіна, ще донедавна одного з головних дорадників М. Горбачова. Автор статті у комуністичній газеті називає людину високої ерудиції (тобто С. Шаталіна) „Люмпен-академіком", „незбалансованою людиною" і критикує його замітки, які свого часу були поміщені в газеті „Комсомольская Правда".

УРЯД НІМЕЧЧИНИ ВИРІШИВ дати чергову фінансову допомогу для держав коаліції, які беруть участь у війні проти Іраку, в сумі 5,5 біл. дол. Більшу допомогу від Німеччини отримають поодинокі держави коаліції, зокрема Великобританія, міністер закордонних справ якої Даґлес Герд прибуде особисто до Бонну. Крім того Бонн вирішив вже вислати до Туреччини протиракетні системи „Ролянд" і „Гок". Німеччина, не маючи права вислати свої вояків для допомоги коаліції, робить все можливе, щоб доказати, що членські держави НАТО можуть розраховувати на її допомогу у випадку потреби.

ГОСТРЕ ЗМЕНШЕННЯ видобування оливи в Совєтському Союзі може привести не тільки до раптового зниження експорту оливних продуктів до багатьох держав, але до імпорту нафти до СССР, — заявили спеціялісти нафтової індустрії СССР. Тому, що олива становить велику частину доходів твердою валютою до бюджету СССР, зменшення експорту відіб'ється загально на економічному стані імперії. Найголовнішою причиною зменшення видобування нафти в СССР є застаріла система, брак запасних частин, потреба зміни помп і перевиних станцій тощо. Щоб обновити індустрію, уряд СССР мусить вкласти кількасот більйонів долярів на закуп нової машинерії, яких він не має.

ВИГЛЯДАЄ, КАЖУТЬ ПОЛІТИЧНІ і військові спостерігачі, що західний світ, усвідомивши загрозу від поширення війни, починає консолідувати свої дії. Для прикладу вони наводять факт, що Голляндія, яка у ситуації наприкінці все старалася бути невтральною, вирішила також вислати до північної Туреччини свої протиракетні системи типу „Гок", разом з голляндською обслугою в числі 150 вояків. Голляндія вже раніше, як тільки довідалася, що Саддам Гуссейн може пробувати обстрілювати ракетами „Скад" турецьку територію, вислала до Туреччини протиракетні апарати американського виробу „Пейтріот" і вислала у Перську затоку два кораблі, які знаходяться там під американською командою. Очевидно, все це має радше символічний характер, але така солідарність є дуже потрібна під теперішню пору, кажуть спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

КІЛЬКА ДНІВ ТОМУ в місцевості Сан Маркос у Тексасі податковий уряд дав на ліцитацію 44-акрову посілість та будинок відомого в ЗСА пісняра Віллі Нелсона за суму 203,840 дол. Це була третя спроба податкового уряду згрошевити сконфісковане майно 57-літнього пісняра, який залягає зі заплаченням державних податків на суму 16.7 міл. дол. Посілість віддано за згадану суму першому покупцеві, одначе покищо не відкрито, хто саме ним був.

ДЕРЖАВНЕ БЮРО ПЕРЕПИСУ населення повідомило, що занепад „традиційної" родини, двоє батьків з дітьми, в Америці продовжується. Одначе відбувався цей процес багато повільнішим темпом у 1980-их роках, ніж у 1970-их роках. Що саме є причиною такого стану в ЗСА, покищо не вдалося точно з'ясувати, але дослідники уважають, що немає якоїсь одної причини. Може тільки одне явище впадає в очі частіше від інших, а саме, що тепер пересічний вік тих, які одружуються є багато вищим і це, на думку дослідників зменшує число розводів.

„ЖУРНАЛ МЕДИЦИНИ Нової Англії", найстарший медичний журнал у світі найменував д-ра Джерома Кассірера своїм новим головним редактором. Свій новий пост 58-літній д-р Кассірер перейме від 67-літнього д-ра Арнольда Редмана в липні. Д-р А. Редман після 14 років іде на пенсію та стане професором Гарвардської медичної школи.

У ВАШІНҐТОНІ ЕЛАН ҐРІНСПАН, голова Федеральної ради валютних резерв, каже, що ЗСА можуть опинитися в тяжкому та довгому економічному спаді, якщо війна з Іраком триватиме довше, як до половини квітня. Ці його теперішні завваги є багато більш песимістичні, ніж ті, що їх він давав Конґресові тиждень раніше. Тепер Е. Ґрінспан твердить, що коли війна буде короткою, то економіка країни поправиться, однак коли воєнні дії затягнуться, то споживач втратить довір'я до ринку.

У ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ голосами 412 до є прийнято законопроєкт, який забезпечує постійну допомогу цим ветеранам в'єтнамської війни, які були наражені та тепер хворіють від „ейджент орандж". Немає сумніву, що Сенат також схвалить та підтримає цей законопроєкт, а речники Білого Дому заявили, що президент Джордж Буш цей законопроєкт підпише. Досі це було тільки допоміжною програмою Уряду та покривало тільки чітко визначені хвороби. Після прийняття законопроєкту засяг покриття осіб та пов'язаних із цим хворіб значно пошириться.

Юнак зі Львова переходить регабілітацію в Клівленді

Тарас грає на бандурі.

Клівленд. — Тарас Дороцький, який стратив зір в наслідок випадку літом 1989 року, переходить тепер зі знаменитим успіхом прискорену регабілітацію в Центрі для невидющих у Клівленді.

Про його приїзд до ЗСА на лікування ми писали вже в нашому щоденнику, однак тоді ще не було відомо чи можна буде юнакові допомогти. Після прослідування спеціялістів в Клівленді виказалося, що масового ушкодження очей вже завернути не можна. Тому Комітет Суспільної Опіки при Злучених Українських Організаціях в Клівленді, що є спонзором перебування Тараса в ЗСА вирішив допомогти йому переступити межі осліплення і тим уможливити йому краще майбутнє і більш самостійне життя після повороту до Львова.

Мирослава Орицкевич, голова Комітету Суспільної Опіки та довголітня робітниця бюра для невидящих, постаралася щоб Центр для сліпих в Клівленді створив для Тараса спеціяльну інтенсивну шеститижневу регабілітацію, пристосовану до життєвих умовин у Львові. Ця програма включає мобільність та орієнтацію, вправність в щоденному житті тощо.

Тарасова здібність та бистрість у всіх тих аспектах регабілітації захопила та полонила серця усіх працівників центру. Він вивчив американський брайл до кількох годин та також дуже скоро опанував вживання друкарської машинки для брайла. Тепер опановує техніку Оптакону — електронічної машинки для відчитування будь-якого друку. Коротке перебування Тараса у Клівленді усамостійнить Тараса в щоденному житті. А свою новонабуту майстерність він зможе передати другим учням школи для сліпих у Львові, а їх є понад 140.

(Закінчення на стор. 3)

УМІ СВЯТКУЄ РІК М. ЛИСЕНКА

Ню Йорк. — Тут у неділю, 3-го лютого, о год. 2:30 по полудні, в Українському Народному Домі (140 Друга авеню), відбудеться концерт творів Миколи Лисенка та його послідовників. Виконавці — Лілея Волянська, сопрано, Канада і д-р Тарас Філенко, піяніст з Києва. Цим концертом Український Музичний Інститут розпочинає святкування Року Миколи Лисенка, проголошеного ЮНЕСКО з нагоди 150-річчя з дня народження композитора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Стан Унії

45-хвилинна промова про Стан Унії президента Джорджа Буша, виголошена 29-го січня 1991 року до об'єднаних палат Конґресу, була сповнена прослави демократії, американського патріотизму й Америки, як лідера демократичного світу.

Повна велетенська заля Капітолю переривала промову оплесками раз-у-раз, а стоячу овацію перевела тоді, коли Президент прославляв мужчин і жінок у військових уніформах на Савді-арабській пустині. Стоячи, плескали конґресмени, сенатори, члени дипломатичного корпусу й представники преси, коли Буш привітав дружину генерала Шварцкопфа, головного команданта військ у Савді Арабії, та дружину генерала Павела, голови шефів об'єднаних штабів: обидві пані сиділи обабіч Барбари Буш на ґалерії.

У промові Президент заторкнув прерізні справи внутрішнього і міжнародного характеру, між ними й — брутальну поведінку совєтського війська у Вільнюсі, де було кількадесят забитих литовських патріотів. Але Президент хвалив Совєтський Союз — тобто Ґорбачова, — що не спротивився з'єднанню Німеччини і приступив до міжнародної коаліції проти Іраку, хоч СССР і не братиме участи у воєнних діях. Президент теж закликав Ґорбачова відкликати військо з Прибалтики та розпочати діялог з тамошніми волелюбними народами. Очевидно — центром промови Буша була теперішня війна проти Іраку. Буш повторив сказане вже кількакратно раніше, що він не хотів війни, але всі заклики Ради Безпеки ООН і всі заходи дипломатії Саддам Гуссейн відкидав. Буш запевняв, що війна ведеться не проти іракського народу, а за звільнення від окупації Кувайту, привернення там леґального уряду та за такий новий лад у світі, створений після цієї війни, в якому не можна буде нападати на слабшого сусіда.

Із справ внутрішнього характеру найважливішою була заява, що він, Буш, внесе у найближчих днях до Конґресу новий бюджет, в якому будуть заощаджені величезні суми задля редукції бюджетового дефіциту. Підкреслив він далі конечність реформи шкільництва і судівництва, бо обіцяв виборцям бути „освітнім президентом", хоч досі ним не став, і наголошував конечність дальшої боротьби проти наркотиків і проти вуличної злочинности. Як відгомін Бушової передвиборчої кампанії, він знову висловився за привернення добровільної молитви у публічних школах та вказав на відрадне явище в Америці — повні церкви і різновизнаневі святині, де люди вільно моляться за привернення миру. Оваційно вітала авдиторія заяву Буша, що війська на Савді-арабській пустині не перебуватимуть там ні одного дня довше, ніж буде потрібно, і склав теж поклін найближчим рідним тих вояків, які воюють проти Іраку, хвалячи цих вояків за те, що вони розуміють патріотичний свій обов'язок.

За традицією — після промови Буша — промовляв голова демократичної більшости в Сенаті сенатор Джордж Мічелл. Його виступ був спокійний, річевий і красномовний, і більшість американців може теж підписатися під усім тим, що висловив лідер конґресової опозиції. Мічелл не залишив сумніву, що і він і ввесь народ мусять солідаризуватися з політикою Президента у справі Іраку і що тут нема партійного поділу. Найбільше уваги поклав сенатор на конечність вирішити різні справи внутрішнього порядку. Слушною була його заввага, що коли американська техніка вміла випродукувати протиракетну ракету, то чому не може здобутися завести більшу швидкість потягів. Правильно Мічелл звернув увагу на невідрадну дійсність всередині країни, бо все ще відносно багато американців не мають ніякого забезпечення здоров'я, а цей недолік конечно слід направити, будуючи нові варстати праці для боротьби з безробіттям.

Щорічні виступи кожночасного Президента Америки перед з'єднаними Палатами Конґресу — це добра американська традиція. Такі президентські промови звернені не так до приявних законодавців Конґресу та інших достойників, — як до цілого народу та закордону. Кожна така промова „Про Стан Унії" є потвердженням глибокої пошани, якою втішається в Америці президентура, як інституція. Вона дає перекрій найважливіших проблем і становища до них даного Уряду. У теперішньому часі воєнної хуртовини на Близькому Сході виступ Джорджа Буша мав особливе завдання — авторитетно потвердити, що Америка, як лідер коаліції 28-ми держав, вестиме війну до її переможного кінця у вірі, що ця війна націлена на кращу міжнародну майбутність. Президент Буш на вигляд був втомлений і на його вихудлому обличчі відбивалася журба за долю Америки і світу. На плечі цього державного мужа спала велика відповідальність і немалі труднощі, що з них він має вийти і вести за собою світ.

Олександер Серафин

БЕЗНАДІЙНЕ РЯТУВАННЯ ІМПЕРІЇ

На прохання Станіслава Шаталіна, визначні західні економісти випрацювали 17-сторінковий еляборат про економічну кризу в СССР та про те, як її розв'язати. Вони доряджують наглу терапію, подібну до тієї, що була застосована у Польщі, — швидкого переходу до ринкової економіки. Коли рік тому думки економістів були поділені, — вони шукали за сполученням соціялізму з капіталізмом, — то тепер, всі майже переконані, що тільки негайне відкинення центрального плянування є найреальнішим підходом. На жаль, тепер нема кому слухати порад західніх економістів. Підставові економічні зміни перейшли на другий плян з погіршенням економічної і політичної ситуації в СССР.

Центральне плянування унеможливлює виробництво таких товарів, яких потребує народ. Частинна децентралізація, введена Ґорбачовом, погіршила ситуацію. Протягом останніх років державні підприємства піднесли платні працівникам без відповідного підвищення продуктивности праці. Наслідком цього є більше рублів, довші черги за товарами, збільшився чорний ринок і придушена інфляція. Економісти остерігають, що інфляція дійде до вибухової точки, коли гуртові ціни будуть деконтрольовані без подібної акції в роздрібних цінах, бо вільні ціни самі не є вистачальною запорукою конкуренції. Державні монополії мусять бути зліквідовані, банкова система зреформована, сільські господарства, заводи і крамниці мусять стати приватними. Потрібно вжити заходи проти безробіття, які би забезпечували мінімальний життєвий стандарт, але не противилися б приватній ініціятиві й охоті до праці. Все це не є легко ввести в життя при найсприятливіших умовах. Тим тяжче, коли урядові чинники самі цього не хочуть, а тимбільше, коли ці реформи мав би переводити центральний уряд. Західні економісти тепер більше думають над наслідками занепаду економії СССР, ніж над пляном її розвитку.

Ніколай Петраков разом з Станіславом Шаталіном були дорадниками Ґорбачова і одні з головних авторів пляну переходу СССР на ринкову економіку протягом 500 днів. Їхній плян не був прийнятий, а прийнято менш радикальний компромісовий плян. Петраков зрезиґнував у половині січня 1991 року. Він перестав вірити, що Ґорбачов і його новий уряд сповнить обіцянку ввести ринкову систему. Частковий відступ Ґорбачова на економічному полі і поворот до мілітарної сили останніми тижнями доводять багатьом його прихильникам, що стався у СССР поворот від голошеного лібералізму до старого ладу — диктатури. Дорадники: Шаталін, Петраков, Абалкін, Прімаков і Яковлев, перестали бути близькими консультаторами Ґорбачова.

Джуді Шелтон з Інституту Гувера в Каліфорнії каже: „Після п'ятьох років демократичні реформи й економічні лібералізації, започатковані Ґорбачовом, ведуть до протилежних наслідків і загрожують, між іншим, існуванню в майбутньому тисячам спільних підприємств, заплянованих між Заходом і совєтськими підприємствами, з яких дотепер тільки мала частина урухомлена. Совєтському Союзові загрожує громадянська війна, і західні інвестиції можуть пропасти. Вони тепер є в такій самій ситуації, яка існувала негайно перед большевицькою революцією. Тоді Франція мала четвертину своїх іноземних інвестицій у Росії. Вона втратила все. Держави, які вклали більше капіталу в СССР, можуть бути в подібних обставинах".

А. М. Соломон з Інституту студій безпеки Сходу-Заходу вважає, що Ґорбачов втратив свою можливість дії, своє посередництво між економічними реформістами і консерватистами, мілітаристами і КҐБ. Це дає право думати, що вже більше не буде економічних реформ Ґорбачова. Багатозначні реформи в майбутньому прийдуть від Бориса Єльцина і чолових представників республік, які ставитимуть опір Ґорбачову. Єльцин енерґійно піддержує Балтійські республіки. Він також може покликати й інші республіки проти Ґорбачова. Соломон думає, що репресії можуть залякати 15 республік тільки на короткий час, але на довший час 290 мільйонів громадян не можна застрашити, коли економічна господарка держави валиться.

Економічні зміни в СССР дотепер були далекі від дійсности. Наприклад, переведені банкові реформи, які представляються гарно на папері, не можуть бути ефективними, поки існуватиме плянова економіка, яка покриває втрати великих державних підприємств. Субсидуючи втрати, — держава тратить контролю над постачанням грошей.

Інші економісти передбачають, що до березня 1991 року економічна ситуація СССР буде драстично гірша. Запаси їжі вичерпаються до тієї пори. Допомога Заходу дістанеться до рук мілітаристів і КҐБ. Стара економічна система вже не працює, а нової ще не ввели і намає вигляду на її введення в життя. Немає причини покладати великі надії на висліди інвестицій Заходу. Найбільші з них є в республіках, які змагають до незалежности. Деякі інвестиції покладаються на центральну систему, не взявши до уваги самостійницького руху республік і екологічних катастроф районів, де діють їхні операції. Тяжко ввести в життя на терені республік рішення, зроблені в Москві.

Дехто вважає, що назначення Валентина Павлова прем'єр-міністром є позитивним явищем для торгівлі. Він фінансист, знає західній ринок і є прихильником ринкової економіки. З цим твердженням не є згідний Станіслав Шаталін. Син Павлова практикував у Нюйоркському банку. Це дає все таки причину думати, що економічні реформи ще не пропали, але їх повне введення в життя візьме багато довше, ніж передбачалося минулого року.

Юрій Р. Рибак

ОЛІВЕЦЬ

Що ж можна б сказати про олівець?... Перш усього погляньмо у дзеркало нашого життя. Чи ще тямимо, коли він був нашою забавкою і „мазанням" по папарі помагав висловити наші символи спонтанности як дитини? А як можна забути час серйозности, коли він був середником в опануванні майстерности письма? А скільки разів ми шукали його, щоб записати наші перші думки, які, перекреслювані і виправлювані, остаточно оформлювались, щоб їх передати другим? А скільки нотаток ним зробили, щоб не забути одне чи друге таке важливе для тяглости нашого особистого й професійного життя у рамках спільноти?

Олівець не знає границь між державами; не знає різниць раси, віку, звання чи майна; його завдання — це служіння людству без огляду на остаточний вид; його основа — це графітове осереддя, втиснене в дерево або проваджене механічно в обгортці твердого матеріялу; його космополітичний характер віддзеркалюється у різних назвах серед народів. Цю різноманітність назв спричинило у 1564 році відкриття мінералу в Англії, який у формі спружки чи тонкого прута, сильно обвинений мотузкою, продавали як прилад до писання під назвою „лед пенсил", що досі побутує в англійській мові, а „бляйштіфт" — у німецькій. Та, надиво, у 1779 році виявилось, що цей матеріял не є оловом, а радше — мікрокристальною формою вуглецю, який названо „графітом" від грецького слова — писати. Але звідки ж походить українська назва „олівець" (у польській мові — олувек)? Тут приходиться пояснити, що українська назва хемічного первня „Рь" є оливо або олово. І хоч нині вживають (з російського) під совєтською займанщиною назву „свинець" на оливо, — то прилад до писання затримав надалі свою історичну назву „олівець".

Історія олівця та індустрії, що продукує цей малий, некоштовний, зате вдалий і необхідний предмет, є заразом частиною історії антрепренерського духу, бож не всі творці олівця були професійними інженерами, однак тому, що працювали безпосередньо з покупцями, силою обставин вони як і інженери стали теж бизнесменами. Перед нашими очима пересуваються картини з еволюції творення олівця з його технологічними і економічними проблемами головно тоді, коли йдеться про забезпечення сирівцем та опанування якостевим продуктом світовий ринок.

Читаємо в історії про відкриття графіту, великі доходи якому придбали ім'я „чорного золота". З часом застосування самого графіту перейшло модифікацію, бо хеміки відкрили, що спорошкований графіт, змішаний з глиною і водою, значно підносить якість продукту. Але на цьому не кінець, бо у 1896 році в ЗСА винайдено процес, як з коксу робити графіт, що заступив природний графіт в олівцях. До них, згідно з американською ідеєю, придумано прикріпити стиральну ґумку, чи пак радирку. І хоч графітове осереддя є основною частиною олівця, бо вирішує його придатність, то таки обгортка, себто дерево, має своє значення. Саме від прикмет дерева залежить ступінь вдоволення, яке має користувач при постійному вживанні та загострюванні олівця. Продуценти повністю свідомі того, що олівець по своїй природі призначений на суцільне знищення, тому й стежать за тим, щоб невикористана частина надалі задержала кріпкість, як теж приємність для ока.

Продукція й опанування ринків збуту не минулись без виявів сильної конкуренції та технологічного змагу в шуканні нових і кращих розв'язок. Можна б сказати, що у розвою олівця головно визначились англійці, німці, французи та американці. Сама ж продукція поширилася на багато країн, а один із цікавих епізодів експансії пригадує роля недавно покійного, відомого совєтофіла, Арманда Гаммера, який на запрошення Леніна зорганізував був виробництво совєтських олівців, вживаючи різні трюки, щоб видістати німецьких фахівців та машини з фабрик у місцевості Фюрт біля Нюренберґу в Німеччини, що були тоді під абсолютною контролею родини Фабер.

У Смітсонівській інституції у Вашінґтоні є постійна виставка під назвою. „Світ матеріялу", де сирівець для олівця служить прикладом, як з компонентів постає „річ". Недавні відвідувачі Смітсонівської інституції мали змогу теж оглядати машину, яка підтверджує, що „всі принципи масової продукції можна побачити при виробленні звичайного олівця у дерев'яній обгортці". І саме у цьому застосуванні принципу масової продукції до олівця виявляєть-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про різних подорожніх

У нашу добу, коли вже навіть поїзд чи авто нам не вистачає, а поборюємо кожну віддаль літаками, вістка, яку я почула вчора в телевізорі, що на міжконтинентальному леті було лише п'ять пасажирів, виглядала зовсім неправдоподібною. А все ж так справді було, бо знаємо із преси та інших засобів масової інформації, що останні два тижні, від часу початку війни над Перською затокою, летунські лінії та подорожні бюра мають величезний спад туристів, як і взагалі подорожуючих, які бояться терористичних акцій на літаках і залишаються дома, резиґнуючи з приємности та подорожі. Навіть ті, що мусять подорожувати із-за своєї професії чи інших обов'язків, надумуються два рази, чи їхній лет є конечний.

Це просто небувале явище, коли взяти до уваги, як тепер з кожним роком зростає кількість тих, що поборюють віддаль і моря, немов би це була дорога до праці чи на закупи.

Є однак люди, які навіть у сьогоднішній непевний час і в атмосфері страху без вагання сідають у літак, коли їх до цього спонукує якась вища ціль. Може хтось поставить під сумнів, але так виглядає, що саме така „вища ціль" казала дириґентові світової слави Зубінові Меті залишити оркестру і усі музичні зобов'язання в Ню Йорку та негайно після проголошення війни виїхати до Ізраїля, щоб, — як він казав, — бути зі своїм народом. В слід за ним пішов актор Тополь, незрівняний виконавець головної ролі в музичній п'єсі „Скрипаль на даху", і ряд інших відомих в ЗСА „зірок". А ось в останніх днях полетіло до Ізраїля 20 представників жидівської громади із ЗСА, щоб також бути там, де летять бомби, де кожної ночі є алярм, а протигазова маска стала незаступимою частиною щоденного одягу. Таки треба безсторонньо признати, що жиди зуміли показати на ділі свій патріотизм та одність. І ніяк їх не перелякала загроза терноризму на літаках і небезпека при тому або на місці згинути.

Слідкуючи за цими поїздками, які навіть найбільші критики не можуть спровадити лише до коньюнктуральної зовнішньої самореклями, насувається нам питання, чи і у нас було б таке бажання „бути зі своїм народом", коли б в Україні йшла війна і з усіх усюдів грозила небезпека смерти? Чи полетіли б туди негайно усі ті наші патріоти, що постійно говорять про „чинну боротьбу" і повчають братів на батьківщині із затишка своїх теплих домів у ЗСА, Канади чи іншого краю західнього світу?

Дай Боже, щоб вони так зареаґували як Мéта, Тополь чи інші жидівські патріоти та показали свою відвагу.

Наразі однак така пекуча потреба ще не заходить, і наші подорожні обмежуться до відвідин України, а наші земляки до відвідин Північноамериканського континенту. Ці подорожі в останньому році дуже а дуже оживилися з обох сторін, і цікаво, чи теперішній страх перед терором і охолодження загального клімату в Україні вплинуть на їх зменшення. Треба надіятися, що це не станеться, зокрема, коли йдеться про затримання родинних і культурних зв'язків, які обом „сторонам" так дуже потрібні. Але часом, коли спостеріґаємо зовсім припадкових подорожуючих, які „шукають", не знаючи чого, або коли подорожні відповідальні особи, що повинні стояти на своїх постах у тяжку годину, а не летіти через океан, — хотілося б поспитати: „Чи це конче потрібне"?

О-КА

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції, пресовий секретар диктатора Міхаїла Ґорбачова Віталій Ігнатенко заявив, що Совєтський Союз не має наміру віддавати Японії чотири південні Курильські острови. Кореспонденти попросили Ігнатенка, щоб він зайняв становище до повідомлення неурядового пресового аґентства „Постфактум", яке твердить, що під час недавньої візити японського міністра закордонних справ в Москві М. Ґорбачов й інші совєтські диктатори обіцяли віддати острови Японії за 200 біл. дол. викупу. „Ніякої обіцянки не було, не було навіть мови про це", — заявив у відповідь Ігнатенко. Як відомо СССР захопив чотири Курильські острови від Японії фактично вже після закінчення війни, тобто після підписання Японією безумовної капітуляції. Донедавна там були розміщені совєтські далекосяжні ракети.

Мирослава Барчук

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ: ЯК МИ ЖИВЕМО?

II.

Найбільшої слави братчики зажили собі своїми походами та експедиціями. До їхніх мандрівок звичайно приєднується дуже багато молоді. Тож коли заходимо в село (козаки — попереду, дівчата — позаду, як мусить бути), то здається ціле військо іде, таку куряву здіймаємо. „А попід горою яром-долиною козаки йдуть", — лунає з тієї куряви.

До речі, таких походів було вже понад двадцять. І всі вони — в місця козацькі: Черкащина, Київщина, Чернігівщина, Дніпропетровшина, Полтавщина.

Як то га[illegible]но босоніж, у старовинній полотняній сорочці іти і йти нашим гарячим сухим степом, заходити в села, гомоніти тихесенько з бабцями і розглядати вміст давніх скринь, у яких бувають недбало поскладані сорочки і рушники ще XVIII століття. Серйозно все занотовуємо і фільмуємо, увечорі біля вогнища розглядаємо керамічні вироби, які вірогідно належать ще до трипільської культури, скитські наконечники для стріл, знайдені у мулі на Дніпрі. Здається, зовсім недалечко й до відкриття якоїсь історичної таємниц... А вночі наші мудрі хлопці закочують віз, у якому сплять дівчата, у ставок і лишають там.

Одного дня стріла на Хрещатику двох братчиків — Байду і Грицька Папугу (у „Щирому Брацтві" всі мають козацькі прізвиська), розпитую, куди помандруємо у наступному поході. „Гайнем на Черкащину. Вчитися... Там земля вчить. Козацькі могили в степу". — Так, земля вчить! Сьогодні маємо різний досвід вивченої історії. Це, наприклад, звернення до джерел (за ним ішов М. Грушевський), ще один рівень — це звернення до народної пам'яти (його використовували М. Костомаров, Д. Яворницький), і є ще один спосіб — характерництво, зовсім мало діяний у нас. Ми мало навчаємось у старих дерев, вишивок, ікон, пісень, у землі.

Весною цього ось року частина братчиків покине Київ і оселиться на незайманих землях Черкащини, неподалік від колишньої козацької столиці Трахтемирова. Побудують січову церкву, курені, зимівники, і то все в старовинний спосіб. Спробують відтворити давню козацьку громаду, традиції життя і побуту. Багато хто з наших друзів засуджує такий крок як дитячу забавку, є навіть такі, що розцінюють це як поворот до минувшини, безплідний поворот. Але братчики тверді в своєму рішенні і за приклад беруть Магатму Ґанді, який не помилявся, коли ішов подібним шляхом, закликаючи утворювати невеликі угрупування, що випромінювали б сяйво справжніх людських цінностей, справедливих законів життя. Так само й Січ колись була взірцем стосунків між людьми на Україні.

До того ж тепер час для нашої мóлоді відновлювати забуту культурну окремішність, місцеву культуру. Адже в давнину кожне село мало свій стиль прикрашання і оздоблення оселі, свої взори вишивок, навіть свій мелос. Теперішній нéсмак у народному мистецтві, на мій погляд, — це наслідок втрати саме цієї традиційности.

Та київська молодь, що тиняється Хрещатиком, не знаючи, куди себе подіти, теж відчуває марноту і ущербність свого існування. Відчуває, що насаджений їй стиль життя чужий, але не може збагнути, як мусить бути. Разом з тим, ця молодь є надиво сприйнятливою. Коли в жовтні 1989 року загін міліції побив студентів і хор Л. Ященка, що співали „Заповіт" під синьо-жовтими прапорами, наші „гіпі" збіглися з усього Хрещатика, щоб кричати міліції „фашисти", а потім разом з нами невміло співати „Не пора, не пора, не пора москалеві й ляхові служить..." І ось вже недавно мене вразили зовсім малі хлопчаки, запеклі футбольні болільники. Повертаючись кількатисячною ватагою зі стадіону, вони зупинились біля наметового табору голодуючих студентів і кричали: „Слава студентам!" „Братóве! Ми з вами!" Тоді нам навіть стало соромно за ту посилену охорону, яку ми виставили на кордонах студентського містечка. Але малéча не збентежилась. Кидалася на шиї до наших охоронців з радісними вигуками, що Динамо-Київ — чемпіон!

Зараз „Щире Брацтво" часто відвідує дитячі будинки. Бо саме вони є у нас найпотужнішими центрами русифікації. Братчики приносять дітям козацьку зброю, дають погратися старовинними пістолями, шаблями, возять на місця козацьких бойовиськ. Перш за все вчать відчувати Україну і захоплюватися нею. Діти виявились надзвичайно чутливими, бавляться тепер у давніх русичів, а коли запитуєш у хлопця: „Хто ти?" — то відповідь лунає однозначна: „Козак".

Мрією усіх є зараз власний часопис. У походах, експедиціях матеріялів набралось на цілі томи. Отже братчики заснували мале видавниче підприємство. Тут будуть друкуватися також книжечки з історії, брошури, навіть пояснення історії в картинках-образках, як Біблії для діток. І те все — для Східньої та Центральної України.

Останнім часом у Києві і Львові вирують пристрасті навколо „шараварництва" українського. Про нього Б. Антоненко-Давидович писав так: „...нація, що відродження перетворила у вишиваний фарс". „Україно моя! Степ широкий, лани!" — вигукується на мітинґах і на доказ грізно потрясається списом у повітрі. Зрозуміло, що після такої патетичної ноти нікому не хочеться грузнути в життєву прозу. Але ж, панове „шараварники", на Січі право вистригти оселедець треба було заслужити в боях. Інакше на думку приходять слова Володимира Самійленка, ой, які ж вдалі: „Українськая піч — то фортеця міцна, там на чатах лежать патріоти". А чому б і ні? Піч же українська!

Тепер трішки про „прозу". Степу широкому й ланам, тобто Східній Україні, треба зараз допомагати зріти Просвітою, походами, всеукраїнськими культурними акціями. Згадаймо лишень, яку ролю відіграла в свій час „Просвіта" на Волині і в Галичині.

(Закінчення на стор. 3)

Цей матеріял написаний Мирославою Барчук, донькою народної артистки України Ніни Крюкової. Мирославі 22 роки, вона оце тільки закінчила заняття в Київському Державному університеті ім. Т. Шевченка на факультеті журналістики. Мирослава брала активну участь у студентській голодівці в Києві — була в обслузі і охороні. — Ред.

Відбулася...

(Закінчення зі стор. 1)

виключав, з усіма рад співпрацювати і коли хтось опинився поза керівними органами — не його вина.

Обрано Комісії: зовнішніх зв'язків, Енциклопедії Українознавства й Енциклопедії Діяспори, бібліотеки й архівів, преси. Рішено не вибирати Комісії для зв'язків з науковим світом України та особливо з НТШ у Львові, бо це найбільший обов'язок цілої Президії й Управи.

НТШ в Америці має різні спеціяльні фонди, створені жертводавцями-добродіями. Зокрема існує поважний фонд для видання нового правописного словника. Рішено не чекати поки такий словник з буквою "Ґ" й виключенням різних русицизмів появиться у Києві та перевидати виправлений словник Голоскевича. Обрано для цього окрему комісію фахівців-мовознавців. Потверджено давнє рішення про переведення комп'ютеризації діловодства НТША. Переведено коротку дискусію над участю НТША в американських та міжнародних наукових конференціях. Рішено продовжувати співпрацю з журналом „Нешенеліті Пейперс". На пропозицію давньої Стипендийної комісії признано деякі стипендії студіюючій молоді. Рішено впорядкувати реєстр існуючого членства: дійсних членів, членів кореспондентів, звичайних членів і членів-добродіїв. Докладні списки мають голови окремих секцій.

Д-р Ярослав Падох, довголітній попередній голова НТША і президент Головної Ради, відчитав „Дружні поради й пропозиції" новій Управі. Д-р Падох уважає видавничу діяльність за пріоритет його всієї праці. Подав низку практичних порад на основі власного досвіду. Цій справі треба присвятити найбільшу увагу при схваленні бюджету. Треба різними способами розвантажувати існуючий склад виданих книжок і подбати за висилання виданих книжок в Україну.

Признано велику увагу сторінці НТШ у „Свободі". Заторкнено теж справу можливого заснування Наукового Товариства ім. Шевченка у Польщі й Чехо-Словаччині.

Призначено дату 16-го березня 1991 року на найближчу традиційну щорічну конференцію для вшанування роковин народин і смерти Тараса Шевченка. Запрошено вже до участи двох шевченкознавців з України та рішено запросити до активної участи УВАН та УНІГУ.

Цілоденні наради проходили у дружній і діловій атмосфері. Приявних було 26 осіб.

НЕВІДОМІ ТЕРОРИСТИ ВБИЛИ турецького генерала в резерві Голусі Саїна. Недалеко від місця злочину знайдено летлючку-заяву лівих марксистів. Згідно з інформаціями поліції, на генерала напали троє вбивників, які стріляли в нього з пістолів і автоматичної зброї.

В Україні

(Закінчення зі стор. 1)

щі Незалежности. Суд над Ярославом Демидасем розпочнеться 12-го лютого. Як відомо, голова Комітету Захисту УГКЦ зник 6-го листопада 1990 року. Пізніше з'ясувалося, що в той день його допитували у міліції і заарештували, не повідомивши родину. Протестуючи проти незаконних дій правоохоронних органів, Я. Демидась 6-го листопада оголосив голодівку, яку тримав два місяці. Акції на захист Я. Демидася розпочнуться 4-го лютого.

• Бориспіль. — Офіцери штабу Київської військової округи звернулися 27-го січня до опозиційної Народної Ради в парляменті з проханням вжити заходів для зняття напруження між військом і населенням в Україні. Військовики вважають за необхідне прийняти закон про соціяльні гарантії для старшин, прапорщиків та їхніх родин. Мається на увазі: гарантія збереження військового звання та становища в українській територіяльній або національній армії, забезпечення житлом та пенсіями. У Борисполі 25-го січня стався інцидент, коли два п'яних офіцери примусили водія везти їх, погрожуючи зброєю.

Юнак...

(Закінчення зі стор. 1)

Однак, щоб забезпечити Тарасові цей спосіб життя буде йому потрібне прилад для пристосоване для невидящих, яким він навчився орудувати, включно з Оптаконом та українською друкарською машинкою. „Перкінс" він вже отримав.

Комітет Суспільної Опіки хоче допомогти не тільки цьому одному юнакові але всім учням школи для сліпих у Львові, бо таке знаряддя поширить невидющим межі їхньої буденщини. Тому Комітет Суспільної Опіки розпочав кампанію для Фонду Допомоги Сліпим. Ціль фонду не тільки поміч Тарасові Дороцькому та іншим невидющим в Україні, але й наднання діягностичних інструментів для очної шпитальної кімнати, щоб можна точно перевести лікарську провірку та краще лікувати пацієнтів в Україні, а тим самим запобігти сліпоті.

Українська спільнота в ЗСА, уже розпочала підтримку такого фонду. Однак конечно потрібно додаткових фондів, щоб закупити це дуже коштовне приладдя яке однак необхідне для усамостійнення невидющих. Дари для фонду можна посилати на конто: Fight for Sight Fund (Ukrainian Social Services Committee) Accont. 6425, Cleveland Selfreliance Credit Union 6108 State Rd. Parma, Ohio 44134.

Звіт жертводавців та розходів буде опублікований щорічно з кінцем січня.

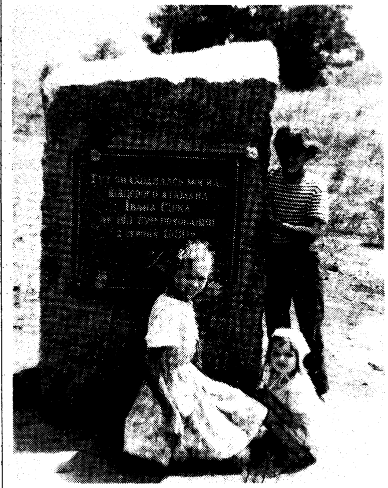
Олівець

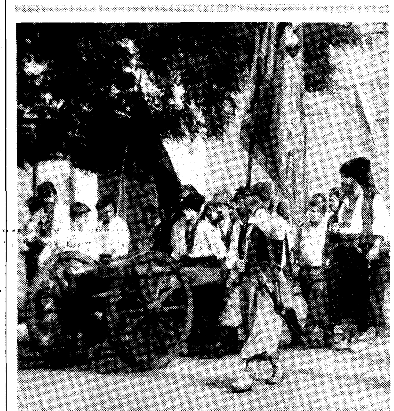
(Закінчення зі стор. 2)

ся для загалу велика економічна користь, бо, скажімо, коли б хтось хотів сам собі зробити один олівець, то це коштувало б його яких 80 долярів, а може й більше. Між іншим, економіст, лавреат Нобелівської премії Мілтон Фрідман зауважив, що олівець може бути корисною лекцією вільної ринкової економіки, бо „чари системи цін " мобілізують тисячі людей до співпраці, а у висліді ми можемо одержати олівець за незначну ціну. Це потверджує практичне життя, бо зростаюча конкуренція і позитивна критика олівця спонукали випускати різні його стилі. Мистці та технічні рисівники мали досі змогу висловити свої опінії, а продуценти вирішити долю даного випуску. Цей динамічний процес впливає на кращу якість олівців, а збільшена продукція уможливлює знижку цін, що в наших інфляційних часах можна тільки привітати.

Українська молодь...

(Закінчення зі стор. 2)

Фрагменти з Днів Козацької Слави.
(Фото: Кость Коваленко, Київ)

3 - 28 серпня минулого року „Щире Братство" брало участь у кінному поході по Центральній і Східній Україні під час святкування 500-річчя козаччини. Люди з усіх сіл, що були на шляху наших козаків, виходили на дорогу вітати хлопців, запрошували до хат, обдаровували старовинним одягом і горнулися до них, як до рідних дітей. І — диво дивнєє — зовсім не боялися синьо-жовтих прапорів, від яких ще вчора жахалися, як від слова „Рух". Навпаки, радо чіпляли національний прапор на дах хати, а дарували значки з зображенням Петлюри, Мазепи чи то й Шухевича відразу ж пришпилювали дітям на груди. „Це ж не Рух якийсь, це ж козаки, наші дають..."

На Великій Україні більшість людей і досі недовірливо ставляться до Руху, як і до інших політичних організацій. Ми не сміємо їх засуджувати за це, але то вже тема для іншої розмови. Тепер лиш хочу сказати, що, очевидно, треба політизувати Схід „рідним козакам" ненав'язливо, обережно, м'яко пояснюючи (тут якраз місце просвіті), спрямовуючи. Таким чином ми зможемо поступово підіймати Східну Україну.

Востаннє я бачилась з братчиками соняшним осіннім днем. Ми піднялись на Замкову гору. Десь внизу пульсував Київ, злітала вгору Андріївська церква, виблискував хрестами старий Поділ. А біля нас був спокій, лагідне зітхання вітру й тиха похилена трава. Ми стояли біля могили „січовиків", що загинули під Кругами і козаків з Першого Українського Богданівського полку, розстріляних 1917 року. Наші хлопці поставили на цій могилі хрест, заквітчали його стрічками, посадили чорнобривці. Українська молодь завжди мала розхвильовану душу, тривожне й відважне серце. Підходячи до будинку Верховної „Зради" в жовтні дев'яностого, вона гукнула тисячоголосо: „Крав-чук! Ми вже йдемо!" І це правда.

БІЛИЙ ДІМ НАМАГАЄТЬСЯ всіми силами направити помилку у недільному американсько-совєтському комюніке, що поставила у незручне положення Президента. Офіційне урядове повідомлення про минулотижневі переговори між секретарем Державного департаменту Джеймсом Бейкером і совєтським міністром закордонних справ Александром Безсмертних зформульовано в поспіху та опубліковане без дозволу Президента, було інтерпретоване деякими американськими союзниками, як пропозиція Іракові припинити війну в заміну за майбутнє пов'язання Перської затоки та палестинського спору. Дипломатичний скандал з приводу цієї частини комюніке цілковито затьмарив його первісну ціль: затримати СССР у протиіракському таборі запевненням, що ЗСА не мають наміру нищити Ірак, і що Москва буде відігравати також певну ролю у післявоєнній дипломатії на Близькому Сході.

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. Теклі Ґураль
складаємо 100 дол.
на ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ.
Невістка — Галина ҐУРАЛЬ
Внуки — Роман, Марко і Уляна

Замість квітів на свіжу могилу в Австралії
бл. п. Йосафата-Маркіяна Кліша
складаю 50 дол.
на ЦЕРКВУ В УКРАЇНІ
Неоніля КЛІШ

Об'єднання Жінок ОЧСУ
ім. Оксани Мешко в Чикаґо
повідомляє, що
В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
бл. п.
ОКСАНИ МЕШКО
ПАТРОНКИ ВІДДІЛУ
в суботу, 9-го лютого 1991 р., о год. 9-ій ранку, в соборі свв. Володимира й Ольги
буде відправлена
ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ
а відтак — в домі СУМА відбудуться
ЖАЛІБНІ СХОДИНИ
ДО УЧАСТИ ЗАПРОШУЄ ВСІ ЖІНОЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВСЕ ГРОМАДЯНСТВО
УПРАВА

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що дня 30-го січня 1991 р. після тяжкої недуги відійшла у вічність
бл. п.
Ольга Овсянецька
нар. 8-го квітня 1908 р. в Підгайцях, Зах. Україна, суспільно-громадська діячка підгаєччини, а в Ню Йорку несла допомогу потребуючим.

ПАНАХИДА — п'ятниця, 1-го лютого 1991 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми при 129 Схід 7-ма вул.

ПОХОРОН — в суботу, 2-го лютого 1991 р., о год. 9-ій ранку з того ж заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на католицький цвинтар Gate of Heaven, Westchester, New York.

Горем прибиті:
брат — БОГДАН з дружиною СОФІЄЮ
та ближча і дальша родина в Україні, Польщі, Америці і Канаді

З Божої волі дня 3-го січня 1991 року відійшов у вічність, на 75-му році життя
наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ
бл. п.
ДМИТРО ГАСЮК
родом Камінка-Бузька, Галичина.
ПОХОРОНЕНО покійного 8-го січня 1991 р. на цвинтарі Нотр Дам де Неж в Монтреалі, Квебек, Канада.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо найсердечнішу подяку всім, що брали участь у похоронних відправах і своїми молитвами просили Всевишнього про спокій душі покійного, а нашим зболілим серцям приносили розраду у важкому горю.

Глибоко вдячна Всечеснішому о. митратові Ярославові Гайманович за відправу на могилі в день похорону. Я безмежно вдячна за прекрасний вінок від Володимира і Ліди Хоменків, Богдана і Тамари Опарів і всім, що зложили пожертви на Служби Божі і Фонд дітей Чорнобиля.

дружина — ЕВА
донька — МАРІЯ КОВАЛЮК з мужем БОГДАНОМ
внуки — МЕЛЯНІЯ ЛЕВИЦЬКА з мужем ЗЕНКОМ
ТАНЯ ХАБУРСЬКА з мужем ОРЕСТОМ
МАРКІЯН
правнуки — КАЛИНА і ЗАХАР ЛЕВИЦЬКІ

На СЛУЖБИ БОЖІ:
Ольга Славич і Патриція і Йосиф Кеба.
На ФОНД ДІТЕЙ ЧОРНОБИЛЯ:
Олена і Богдан Мацьв $25; Стефа і Маркіян Пилат $25; Марія Мінайлюк $30; Дарія і Омелян Мурій $20; Марія і Володимир Мота $20; Марія і Ярослав Чолій $20; Рома й Олександер Грицай $20; Ігор Давидович $20; Марія і Нестор Левицькі $20; д-р Ярослав і Ірина Іванець $100; Ева Гасюк $100; Марія і Богдан Ковалюк $100; Дагмара і Богдан Бойко $10; Ірина й Орест Павлів $20; Таня і Орест Хабурський $30.

Вшановуючи св. п. Й. Кліша

Великою, невіджалуваною втратою для української громади у Південній Австралії є несподівана втрата визначного діяча на громадській та особливо культурній ниві, засновника хору „Гомін" та його дириґента протягом сорок років, незабутнього Йосафата Кліша, який після тяжкої недуги відійшов від нас, залишивши у скорботі дружину Марію та синів Петра і Марка.

Відійшов від нас маестро Йосафат Кліш 28-го грудня 1990 року, проживши 72 роки творчого життя, і земні його останки зложено 2-го січня на Сентиніял Парк цвинтарі.

Любили і цінили його всі, томущо його спокійна та лагідна вдача і тактовність були тією, так би мовити, притягальною силою, доказом чого є живучість хору „Гомін", який проіснував від початків його створення у 1949 році, у першому складі якого був і автор цих рядків. Відданий український патріот, св. п. Йосафат Кліш стояв на засадах всеукраїнської згоди та дружної всеукраїнської співпраці і був великим противником поділів релігійних чи політичних, коли була потреба всеукраїнської співдії та співпраці. Через дбайливу увагу, його „дитина" — хор „Гомін" став надбанням цілої громади, тому що всіх його членів єднала одна мета — якнайвеличніше підняти українську невмирущу пісню. Окрім праці в хорі „Гомін" Йосафат Кліш не відмовляв та допомагав часто фінансовій референтурі УГПА з порадами, як рівно ж і допомагав усім хто прохав його допомоги.

Завжди цікавився подіями в Україні та в українській діяспорі, переживаючи біль і радість з народом нашим.

В особі маестра Йосафата Кліша ми втратили не лише „батька" хору „Гомін" та відданого українській пісні талановитого дириґента, але й примірного громадянина-українця та щирого друга. І тому біля його домовини присутні спонтанно та невимушено заспівали йому на прощання пісню, яку колись він навчав нас — „Чуєш брате мій, товаришу мій, відлітають сірим шнурком журавлі у вирій". Далеко від рідного села Сеняви на Перемиській землі, де він народився, в країні сузір Південного Хреста — Австралії ми прощали Йосафата Кліша від громади, від громадських та культурних установ, від друзів і родини і від його „дитини" — хору „Гомін", обіцяючи йому нашу вічну пам'ять.

Д-р Святополк Шумський

ЧЕКАЄМО „МЕДІКУСА"

Появилися перші ластівки-інформації, що народний ансамбль „Медікус" зі Львова незабаром прибуде до Північної Америки.

Чикаґо мало щастя і привілей, що цей високої мистецької культури ансамбль виступав тут з концертом вліті 1990 року, і саме тепер нагода поділитись враженнями.

Ансамбль „Медікус" існує при Львівському медичному інституті вже понад 20 років. У творчому складі „Медікусу" виступають лікарі, студенти медицини, які тісно пов'язують музику і медицину. На своєму концертовому шляху „Медікус" виступав на фолкльорних фестивалях у містах Европи, на фестивалі в еспанській провінції Ґаліція, де полонив публіку, припав теж до вподоби американцям, організаторам подібних фестивалів та був запрошений до Норт Кароллайни на т.зв. фестиваль „Фолк Муд", що відбувся вліті минулого року. Вже з Еспанії йшла за ними слава і опінія: „Це романтичні лікарі, які співають романтичні пісні своїм матусям і жінкам". Американська публіка сприймала їхню програму бурями овацій, не дозволяла сходити зі сцени. Про це розказувала єдина мабуть на концерті українка Марійка Ґада, яка поїхала по ансамбль з Чикаго. Завдяки приватному знайомству ансамбль міг виступити в Чикаґо, хоч не обійшлося без звинувачення, що вони хотіли їх „пірвати". (Ті пригоди були дуже сенсаційні й можуть бути темою пригодницької повісти!)

Після концерту в Норт Каролайні вліті 1990 року

В чому причина їхніх успіхів? Дещо виясню поставлене собі кредо: колектив поважає фолкльор, працею постановляє берегти його барвистість, неповторність і повсякчас доносити його до людських сердець як вічне полум'я вічної народної культури. Концерт „Медікуса" — це таке високе мистецьке опрацювання, що окремі точки, вживаючи метафори, являють собою дорогоцінні камені в чудовій мистецькій оправі.

В складі ансамблю виступають солісти, брати Левко та Роман Цимбали. Старший брат Левко, художній керівник ансамблю, лікар-дентист. Його репертуар дуже багатий і він справді романтично виконує деякі сучасні пісні. У Романа широкий діяпазон творів від арій і романсів світових і українських композиторів — клясиків та автентичних народних пісень. Інструментальна група, високопрофесійні музики: перша скрипка і музичний керівник — Микола Дмитерко, хірург. Друга скрипка — Володимир Коцюба, професійний скрипаль, бас-ґітара Богдан Стефура, інженер; акордеоніст Віктор Пакош — хірург-дентист. „Майстер" на всіх сопілках і усних гармонійках Мирон Блощичак, заповідає Олег Березюк, студент медицини.

Члени ансамблю „Медікус" (зліва) В. Пакош, М. Дмитерко та Б. Стефура.

Концерт розпочинає вступ О. Березюка „Українська пісня виплекана, виплакана, вистраждана," (фраґмент) і зараз же зі сцени вдарив струм мельодій: повіяло історією, народними ритмами, стрілецькими маршами. Темпо, зіграність, багата колоритна гармонійність електризує й пориває публіку. Знову слово — чудове, патріотичне із добре підібраними цитатами — О. Березюка творять доповнення програми і сольоспіву Р. Цимбали: „Якби мені не тиночки", „Стоїть гора високая". Нема часу роздумувати, бо вже нові мелодії: „гарячі ритми", інструментальне розмаїття окремих інструментів. Наприклад у пісні-мелодії „А вже весна, а вже красна" перша скрипка на високих реєстрах так і випрошує „Пусти мене, отамане, із поля додому". Друга низькими тонами суворо відповідає: „Пущу тебе, але не самого". Ця чудова розмова скрипок не одинока. Мають свої „точки" і акордеон і бас-ґітара, що діє на уяву і нагадує „бас гуде, вимовляє, вимовляє".

Вийнятковою атракцією є мистець на всіх „фуярках" (так М. Блощичак називає сопілки, він сам лемківського роду). За поясом в нього може 8 сопілок і губних гармонійок, на яких він чуда виграває. Коли при виконанні ансамблем американської мініятюри „Поїзд" він відтворив гудок поїзда, а опісля для контрасту „відгудів" звук совєтської льокомотиви, оплески не вгавали. Під час виконання мелодії „За світ встали козаченьки" творилась ніби звукова панорама степу досхід сонця — і голос зозулі, й інші голоси пробудженої природи. На окремі прохання, М. Брощичак показував прерізні можливості цих простих, інструментів: на одній заграв навіть Бетговена! Це на біс.

У програмі не було перерви, розділялись лиш сольовими співами: спочатку „царював" Роман, опісля жанр більш естрадного характеру, в якому „брав" за серце Левко. Дедикована матусям пісня „Чорнобривці", а далі в його теплому оксамитному виконанні „Малювала казку осінь" Б. Кучера, особливо рефрен „Осене, осене, з косами багряними, не чіпай ти сивими кольорами" чи „березова хата, батьківський поріг" — це лише декотрі, які сильно ворушать душу... Спів без штучних ефектів, то м'який, то як гірський потік (це у пісні „Василино файна"). Це лише мала частина двогодинного концерту, який тривав без переви і ніхто навіть не зчувся, що вже кінець. Дуже добрий репертуар і таке ж виконання. Можна сказати, що така культура виступу і виконання — це рідкість.

Ансамбль „Медікус" своїми концертами на міжнародних фестивалях веде велику популяризаторську роботу української вокальної музичної культури. Їм не раз доводилось коректувати, як згадують, їхнє походження „Ні, ми не раша, ми українці зі Львова, Україна". І як це чудово, що вони приїдуть, і ще раз виступатимуть в Чикаґо, в місті, де ще жива музична традиція й пієтизм у лікарському середовищі. Тут ще звучать пісні, співані д-ром Іваном Рудавським, теж „романтичним" співаком, ще така знана картина: д-р Володимир Касараба при фортепіяні — знаменитий аранжор і акомпаніятор — жаль, що оба передчасно відійшли.

Ще далі невтомлено працює дириґентом д-р Василь Трухлий, а може ця мистецька візита товаришів за професією резонансом відіб'ється в музичних лікарів-музиків Чикаґо? З нетерпінням чекаємо „Медікуса"!

Ірина Камінська